
PROFESSOR DR. H. G. SCHULZE: DER GROSSE ANREGER.

Met die aftrede van prof. dr. H. G. Schulze met pensioen word ons blik terug gevoer na een van die persoonlikhede wat die Potchefstroomse Universiteit vir C.H.O. in sy wordingsjare gehelp dra en bou het.

Gedurende sy studentejare en daarna as hoof van die Departement Duits het hy die universiteit sien groei van 'n wankelende klein inrigting wat steeds om sy bestaan moes veg tot die kragtige selfstandige universiteit wat dit vandag is, en het hy die voorreg gehad om een van die steunpilare van daardie groeiende inrigting te wees, want hy het sy plek volgestaan. So het ons, sy studente, hom gesien. „Oom Hansie”, soos ons hom onder ons geken het, was nie die man wat met trompetgeskal homself op

die voorgrond gestoot het nie, nie een van die vegters om roem of eer nie — nee, steeds die stille, onvermoeide werker, deeglik in alles, die pragtige voorbeeld vir sy studente van iemand wat nie gepraat het van 'n Christelike lewens- en wêreldbeskouing nie, maar iemand wie se lewe 'n voorbeeld daarvan was. Voeg daarby sy grondige vakkekennis en sy kostelike besit aan goeie lewenshumor wat steeds sy optrede deurvleg het en u het die vakman wie se lesings steeds 'n genot was vir sy studente: „Lesings”, het ek gesê. Nee, nie lesings nie; so het ons nie ons Duitse periodes geken nie — dit was tye waarin ons saam gewerk het, soms klei getrap het as ons voorbereiding tekort geskiet het, tye waarin ons geniet het

van die mooiste wat die Duitse letterkunde kon bied, tye waarin daar 'n liefde vir die vak gekweek is wat 'n mens aangespoor het tot nader ondersoek en meerdere studie. En altyd was prof. Schulze maar net die middelpunt, waar hy so meesterlik die klem so treffend op die wesenlike dinge van die studierein kon lê. Of dit nou „Sturm und Drang” was met sy verbreking van alle bande, of dit die ongeëwenaarde liriek van Goethe was, of Heinrich Heine in al sy luime van 'n „Du bist wie eine Blume” tot 'n „Atta Troll”, of die aanskoulike voordrag van meesterballades, soos „Der Taucher”, „Die Füsse im Feuer”, „Der Totentanz”, of „Die Brücke am Tay”, of die kostelike Gottfried Keller — nou ja, hoe lank sou ons die lys nie kon maak nie, van hoogtepunte in ons ervaringswêreld saam met hom. En altyd was Professor maar „der grosse Anreger”, as ons die benaming van Herder mag leen.

'n Wonderlike ervaring was dit toe ons die voorreg gehad het om vir georderde studie ons samesprekings by professor Schulze aan huis te hê. In hierdie familiekring het 'n mens onwillekeurig die waarheid van „eigner Herd ist Goldes wert” aangevoel. Dieselfde ongedwonge dissipline wat daar tydens die lesings in sy klasse geheers het, kon 'n mens ook hier waarneem, waar die ideale gade en moeder, mev. Schulze wie se nagedagtenis ons hier met hoogste waardering in herinnering roep, haar man volkome aangevul het. Hoe het sy tog geweet om presies op die regte moment met die kleinspan te verdwyn as „Faust” moes inkom! Hier het 'n mens

geleer hoe studie harmonies binne die familielewe kan voortgaan, sonder dat die een die ander benadeel.

Veelseggend vir prof. Schulze is die breë terrein waarop hy werksaam was. Dit is voorwaar nie 'n maklike taak vir 'n opvoedkundige om hom te bekwaam om die hele Duitse letterkunde onder die knie te hê en interessant aan te bied en dan nog die taalkunde ook te behartig nie. Tog het prof. Schulze die hele veld met groot sukses behartig. Of dit nou Walter von der Vogelweide, Goethe se Faust, Middelhoogduitse taalkunde of Goties was, altyd het hy getoon dat hy volkome in beheer van sy vak is en met die grootste gemak leiding kan gee.

So het prof. Schulze daarin geslaag, nie alleen om kennis by sy studente van die verskillende aspekte van sy vak by te bring nie, maar het hy vir hulle die skoonheid van die Duitse taal en letterkunde bloot gelê en 'n liefde vir die vak gekweek wat moes lei tot verdere ondersoek. Sy metode van aanbidding, sy voordrag, sy kennis van die vak kon vir sy studente dien as maatstaf vir hulle eie werk in die toekoms. Hy self is 'n meester in die kuns om voor te dra en 'n uitmuntende verteller, wat kan afwissel van boeiende erns tot liefdevolle humor en sprankelende geestigheid.

Hoewel altyd rigtinggewend, het prof. Schulze die student steeds krediet laat toekom vir sy eie oordeel en siening. 'n Woord van waardering vir verdienstelike werk het nie ontbreek nie; aan die ander kant het hy egter sy eise hoog gestel.

Prof. Schulze was beslis nie geneig om grade op 'n skinkbord uit te deel nie. Hy het nie studente tot verder studie aangemoedig as hy nie oortuig was dat hulle wel werk van gevorderde aard kon lewer nie. Veral sy eis dat iemand wat hom voorberei vir 'n doktorsgraad eers-tehandse kennis van die Duitse land en volk in die buiteland moet opdoen, getuig daarvan dat dit by hom nie gegaan het om die afstudeer van doktore nie en hom self miskien daardeur meer in die kalklig te stel nie, maar om 'n hoë standaard in sy vak te handhaaf — en daarin het hy beslis geslaag. 'n Student van professor Schulze het beslis nie nodig om huiwerig te wees om oor sy werk met studente van ander inrigtings te gesels nie.

Die aangename verhouding tussen leermeester en studente is in hoë mate bevorder deur die simpatieke belangstelling wat prof. Schulze getoon het in die persoon van sy studente — 'n belangstelling wat veel verder gegaan het as die lesingsaal en wat veel daartoe bygedra het om vir hom liefde en agting by sy studente te verwerf.

'n Groot diens het prof. Schulze aan die onderwys en studie van Duits in Suid-Afrika bewys deur die beskikbaarstelling van Duitse Lektuur.

Ons dink hier in die eerste plek aan sy bydrae i.v.m. die daarstelling van 'n eerste deeglike Afrikaans-Duits en Duits-Afrikaanse woordeboek, wat van onskatbare waarde was by die Duitsonderrig aan die Hoërskool en die Universiteit.

Verder moet ons noem die uitgee van Duitse werke in Suid-Afrika met verklarende aantekeninge, wat nie alleen die boek binne bereik van die Afrikaanse student gebring het nie, veral toe buitelandse uitgawes moeilik bekombaar was — maar wat ook die bestudering van die werke vir onderwyser en student baie vergemaklik het. Om maar 'n paar voorbeelde te noem, staan hier voor ons bv. Schiller se „Wilhelm Tell” en Lessing se „Minna von Barnhelm”, wat albei verskyn het in die reeks „Aus deutscher Dichtung”. By die bestudering van hierdie werke word 'n mens dadelik getref deur die deeglikheid en omvattendheid van die meegaande aantekeninge, wat getuig van grondige studie en diepgaande kennis. Dit is trouens die geval met al die werke wat van sy hand verskyn het.

Universiteit en studente kan alleen maar dankbaar wees vir die bydrae wat Professor tot die opvoeding kon lewer, veral daar hy by tye erg gekortwiek was deur swak gesondheid. Ons verheug ons daarin dat sy gesondheid tot so 'n mate herstel het dat hy nog hulp aan die Departement kan lewer en ons wil hom van harte volkome herstel toewens en gelukkige jare van rus in die versekering dat daar waardering is vir die werk wat hy verrig het.

J. P. JONKER.